

V. ÇEVRESEL ETKİNLİKLER

Çevrenin korunması açısından, bilgi akışının özel önemi bulunmaktadır. Doğayı korumaya yönelik etkinlikler, bilgi edinme, görüş geliştirme ve ulaşılan sonuçların toplumla paylaşılması olmak üzere üç aşamalı bir süreç izlemektedir. Kentlerde ve kırsal bölgelerde canlıların öldürülmesi, tarihsel ve doğal varlıkların çeşitli amaçlarla yok edilmesi, topluca karşı çıkıldığı zaman daha etkili sonuçlar alınabilen olaylardır. Çevreci kuruluşlar, doğaya duyarlı bireyler, edindikleri bilgileri birbirlerine iletmektedirler. Bu anlamda ulusal sınırları da aşan çok hızlı bilgi akışına gereksinim bulunmaktadır. Çoğulcu, demokrasilerin olmazsa olmaz temel koşulları arasındaki düşüncenin toplumsallaşması, AİHS'nin 10. maddesinin güvencesi altındadır. 10. madde, sözleşmenin koruduğu diğer temel hak ve özgürlüklerin güvenliği açısından da büyük önem taşımaktadır. Edinilen bilgilerin toplumla paylaşılmasının en etkili biçimleri ise, bağımsız örgütler eliyle sağlanmaktadır. Bu yönüyle dernek kurma ve toplanma haklarını koruyan sözleşmenin 11. maddesi de, çevresel haklarla bağlantılı olarak ele aldığımız konular arasında bulunmaktadır.⁹⁴

⁹⁴ Dinc, Güney, *AİHS'ne Göre İnanç, Anlatım ve Örgütlenme Özgürlükleri*, İzmir Barosu, İzmir 2005.

Çevreyle ilgili yayınların, aynı doğrultudaki örgütlenme girişimlerinin, kamuoyunu aydınlatmak amacıyla seçilene etkinliklerin kesin çizgilerle birbirlerinden ayrılmalarına olanak bulunmamaktadır. Bunlar çoğu kez iç içe geçebilmektedir. Açıkladığımız nedenlerle Mahkeme'nin çevresel konularla ilişkilendirilebilecek başvurularla nede niyle verdiği kararlarından derlediğimiz örnekleri, birbirlerini bütünüleyen üç alt başlık altında sunmaktayız:

1. Düşünceyi Açıklama ve İletişim Özgürlüğü

Çevreye verilen zararlar başlıca iki kaynaktan ileri beslenmektedir. Bunlarda birincisi, sanayi kuruluşlarıdır. İkinci neden ise, her düzeydeki kamu yöneticilerinin görevlerini yapmayarak doğal kaynakların yağmalanmasına göz yummalarıdır. AİHM'nin en atak kararlar verdiği alan, düşünceyi açıklama özgürlüğüne getirilen kısıtlamalardır. Avrupa demokrasilerinin bir gereği olarak iletişim olanakları, Mahkeme'nin, özgürlüklerin çitasını yükselten kararları ile her olayda bir adım daha ileriye götürülmektedir. Buna karşın Mahkeme, ticaret ve sanayi kuruluşlarıyla ilgili yayınlar karşısında zaman zaman "çekingen" sayılabilecek kararlar vermektedir. Gizliliğin ve basına getirilen yasakların nedenleri arasında bulunan kamu güvenliği, ulusal savunma, devlet sırları, toplum sağlığı, yargısal soruşturmanın gerekleri gibi bir çok konuda oldukça atak kararlar verebilen Mahkeme'nin, Avrupa'nın ortak değerleri arasında bulunan kapitalizme yönelik eleştiriler karşısında aynı etkinliği gösteremediği sapanmaktadır. Mahkeme, ekonomik konulardaki yayınların denetiminde, ulusal organların daha geniş takdir hakkına sahip oldukları görüşündedir. Ticari bilgilerin, patent haklarının izinsiz dışa vurulması, çeşitli ekonomik etkinlikler içindeki kuruluşların müşteri çevresi ve kamuoyu önünde küçük düşürülmesi gibi konularda Mahkeme, ulusal değerlendirmelerle çelişen kararlar vermek istememektedir. Mahkeme'ye göre

DÜŞÜNCEYİ
AÇIKLAMA
VE
İLETİŞİM
ÖZGÜRLÜĞÜ